zona paranteticului, integrată însă de alţii în structura enunţului fie ca un caz particular al relaţiei de coordonare, fie, dimpotrivă, ca o relaţie de dependenţă unilaterală. Alteori, apoziţionarea este considerată o relaţie de reluare sau chiar de incidenţă. Există totuşi o trăsătură care aduce la un numitor comun toate opiniile: echivalenţa referenţială dintre apoziţie şi termenul apozant.

Situarea sintactică nedeterminată caracterizează, de asemenea, relaţiile de incidenţă şi cea numită „intermediară justificativ-explicativă”, suspendate între raporturile fundamentale de coordonare şi de subordonare.

Cele două lucrări ale lui Constantin-Ioan Mladin reprezintă un moment editorial important pentru cercetarea sintactică românească, o intreprindere temerară, implicând un efort considerabil de catalogare şi comentare a bogatului material faptic încorporat între ele.

Sintaxa limbii române. Unităţile sintactice, respectiv *Probleme de sintaxă. Relaţii şi funcţii sintactice* constituie contribuţii ştiinţifice meritorii ale autorului. Ele alcătuiesc o oglindă fidelă şi, prin aceasta, convingătoare despre starea actuală a terminologiei sintactice româneşti. Este demnă de remarcat obiectivitatea cu care autorul a abordat constant prezentarea şi analiza opiniilor din lucrările ştiinţifice fructificate în cuprinsul celor două cărţi. Obiectivul de a consemna nivelul actual de omogenizare terminologică a cercetărilor de sintaxă a permis autorului să asigure un caracter unitar ansamblului documentar extrem de diversificat pe care l-a prelucrat. Subliniem, de asemenea, convingerea tonifiantă exprimată în finalul observaţiilor cu privire la relaţiile şi funcţiile sintactice, anume că diversitatea opiniilor exprimate şi „...această exprimare rebarbativă s-ar putea înlătura prin generalizarea şi aplicarea cu consecvenţă a opoziţiei terminologice *sintaxă* versus *sintagmatică*” (s.a. – p. 144). Realităţile prezentate şi comentate în cele două lucrări arată indubitabil că dezideratul exprimat de autor în succinta introducere la *Unităţile sintactice*, cu privire la necesitatea omogenizării şi standardizării terminologiei gramaticale în limba română, este unul actual. Contribuţiile prezentate ne dau convingerea că ele vor constitui un stimulent eficace în derularea procesului de realizare a dezideratului menţionat.

CONSTANTIN MILAŞ
Universitatea „Babeş-Bolyai”
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31

ANNA FERRARI, *Dicţionar de mitologie greacă şi romană.* Traducere de Dragoş Cojocaru, Emanuela Stoleriu, Dana Zămosteanu, Bucureşti, Editura Polirom, 2003, 1000 p.

În Italia există o lungă tradiţie lexicografică ce are în vedere mitologia. În acest sens amintim lucrarea lui Luigi Capello din 1837, *Dizionario mitologico di tutti i popoli e sue relazioni con la storia,* pentru a ajunge la cele contemporane similare: G. Sechi Mestica, *Dizionario universale di mitologia,* 1990; Anna Ferrari, *Dizionario di mitologia classica* (1990); M. Lurker, *Grande dizionario illustrato degli dei, angeli, demoni* (1994); D. Cinti, *Dizionario mitologico* (1998); Anna Ferrari, *Dizionario di mitologia greca e latina* (1999); Colonna Barbara, *Dizionario mitologico* (2006). În limba română există numeroase eseuri asupra mitologiei româneşti şi universale, dar lucrări lexicografice mai puţine (amintim *Dicţionar de mitologie* de Zoe Dumitrescu Buşulenga, 1979, şi *Dicţionar de mitologie* de George Lăzărescu, 1992). În acest context socotim salutară iniţiativa Editurii Polirom de a publica *Dicţionarul de mitologie greacă şi romană* al Annei Ferrari în limba română, în traducerea lui Dragoş Cojocaru, a Emanuelei Stoleriu şi a Danei Zămosteanu. Traducătorii

şi-au asumat o sarcină deloc uşoară, pentru că dicţionarul Annei Ferrari reprezintă suma unei munci enorme, desfăşurate pe parcursul mai multor ani. Volumul are la bază *Dicţionarul de mitologie clasică* publicat în 1990, refăcut în întregime şi completat cu rubrici noi. Pentru a înţelege principiile care au stat la baza structurării imensului material prezentat, vom face apel la *Prefaţa* semnată de autoare.

O primă problemă a fost delimitarea domeniului mitologiei. Firul conducător l-a reprezentat considerarea mitului în accepţia etimologică, aceea de povestire „înzestrată cu un adevăr poetic, intrinsec, în măsură să transmită un mesaj ori să conserve un patrimoniu de credinţe şi tradiţii, în mare parte legate de sfera religioasă şi aparţinând unei întregi comunităţi” (p. 5). O caracteristică a dicţionarului este fuziunea dintre domeniul mitologiei propriu-zise şi cel al legendei, aşa cum apare în izvoarele clasice. Numeroase rubrici tratează teme aparent nonmitologice: nume de animale, plante, obiecte. Ele însă conţin o latură mitică care este examinată prin prisma poeţilor şi a mitografilor. Apoi cultele, sărbătorile, riturile, templele, toate reprezintă obiectul unor rubrici în dicţionar, fiind considerate drept o „punte între viaţa umană şi dimensiunea divină” (p. 6).

Preponderenţa miturilor greceşti este o realitate, dar adesea acestea datorează mult „filtrului” latin. Deseori se face apel la tradiţii şi mituri ale Orientului Apropiat sau ale popoarelor care au trăit în provinciile Imperiului Roman (celţii, germanii) pentru a ajuta înţelegerea genezei celor greceşti şi romane. Sursele de informare sunt de natură literară (Homer, Hesiod, Herodot, Pausanias, Vergiliu şi Ovidiu, Apollodor şi Hyginus), dar şi de natură epigrafică, iconografică şi arheologică. Rubricile dicţionarului se referă la: 1. personaje divine, eroice şi legendare; 2. locuri mitice; 3. marile cicluri şi episoade mitologice (de ex., *lâna de aur*); 4. plante, animale, obiecte cu încărcătură simbolică; 5. aspecte specifice ale religiei clasice (sărbători, ritualuri); 6. marile teme la care pot fi reduse diferitele povestiri (tema iubirii, a naşterii, a morţii, a lumii de dincolo, a călătoriei). Redăm şi structura unui articol lexicografic. După cuvântul-titlu şi varianta originală în greacă şi latină, urmează povestirea mitului şi a variantelor sale. Pentru personajele principale există şi informaţii suplimentare, cum ar fi patronimele, epitetele cu care sunt desemnate, toate scrise cu caractere mai mici. Alături de principalele repere literare antice, se recurge şi la documentaţia epigrafică şi iconografică. În sfârşit, pentru a dovedi că mitologia rămâne un izvor de inspiraţie etern, ultima rubrică prezintă reluarea mitului în literatura occidentală medievală, modernă şi contemporană.

Anna Ferrari şi-a gândit ca un arhitect edificiul lucrării sale monumentale, astfel încât să reziste. Traducerea acestei opere impresionante pentru cititorii români este o dovadă a faptului că dicţionarul autoarei italiene este o întreprindere meritorie, utilă nu numai cititorului din Italia, ci oricui este interesat de mitologie. Aceasta pentru că miturile sunt un patrimoniu al umanităţii şi se regăsesc la toate popoarele şi în toate culturile.

MARIANA ISTRATE
Institutul de Lingvistică şi Istorie literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

ANNA FERRARI, *Dizionario dei luoghi letterari immaginari*, Torino, UTET, 2006, XXIV + 658 p.

Asemenea timpului, spaţiul constituie un complex narativ identificator, de o importanţă majoră pentru opera de ficţiune. Hans Robert Jauss disocia situaţia spaţială fundamentală *aici–acolo* pentru a fundamenta raportul dintre *eu* şi lumea relaţională. Practic, fiecare scriitor creează în discursul literar o lume a sa, un univers autonom, un Hinterland livresc, mitic, prin intermediul unor aserţiuni, afirmaţii, caracterizări, identificări. Clasa identificatoare se materializează în antroponime şi toponime